

ЕНЮ КЮВЛИЕВ
ХЪЛМЪТ НА ДОБЛЕСТТА
ТРАКИЙСКА ЛЕГЕНДА

chitanka.info

ХЪЛМЪТ НА ДОБЛЕСТТА^[0]

И чу се, че римляните идат. Жените изтръпнаха, децата се заплакаха, мъжете настръхнаха.

Римският пълководец Валей, с двадесет хиляди легионери, беше изпратен да превземе най-яката твърдина в Горна Тракия — Тримонциум.

И ето, не се мина много, и далеч в полето се белнаха шатрите на римските войници. Тракийците бързо се събраха и завзеха крепостните стени, готови за отбрана. Но силата на врага беше голяма, а напорът им — страшен. Помогнаха им хитростта и предателството и след три дни на яката крепост се развя знамето на римляните.

Храбрите тракийски бойци напуснаха крепостта през един подземен ход и се пръснаха към Родопите — най-близката планина, където можеха да се укрият и да възвърнат сили.

Но когато поселниците на планината — бесите — научиха за станалото, грабнаха оръжие и полетяха към низината.

Трети ден вече, откакто римските легионери празнуваха своята победа. Затворени в крепостта, те пиеха гъсто тракийско вино с големи глинени кърчази^[1] и се веселяха. Напети тракийки-робини им прислужваха.

А когато на третия ден късно вечерта ги надви сън, бесите като ураган налетяха. Ала будната стража ги усети, свари овреме да се обади и град от камъни се изсипа над бесите. Но храбрите планинци като кози се лепяха по скалите, над които беше проснала снага крепостната стена, и напиряха.

Страхът накара пияните бързо да изтрезнеят...

А на сутринта тежковъоръжени римски войници излязоха от крепостта и се удариха с бесите. След страшна битка те успяха да ги отлепят от подножието на хълма и да ги подгонят на юг. Но скоро

бесите измениха посоката. Те свърнаха на югозапад и се закрепиха на най-високия хълм. Тук сбраха сили и отново нападнаха. Веригата на римските войници се огъна. Ала останалите легионери, които наблюдаваха битката от града, се притекоха на помощ и дадоха отпор.

Тогава Валей заповяда на легионерите да заградят хълма и да го държат в обсада, докато гладна смърт накара бесите да се предадат. И оградиха хълма, и държаха го в обсада много дни и нощи. Но бесите бяха сварили да натрупат храна още от първата нощ, та не се бояха от глад. Пък тежката зима в низината не ги плашеше. Те бяха планинци и бяха свикнали на студ.

А долу обсадниците караха кервани коли с дърва, за да се греят.

Така обсадата продължи недели.

Но ето че един ден при вожда на бесите се яви старият бес — домакинът на бойците — и доложи, че храната е вече свършена и че само един хляб е останал, който той ревниво пази за своя господар.

Вождът се намръщи. Мълнии блеснаха в очите му, а ръката му се сви в юмрук.

— Донеси хляба! — заповяда той.

Старият бес се поклони дълбоко, измъкна изпод дрехата си хляба и го подаде.

Гневно стисна челюсти вождът, а после ги отключи и още погневно изрече:

— Когато няма хляб за орлите ми, и на мене той не е потребен.

И запокити коравия и замръзнал хляб по надолнището. Хлябът направи една дъга във въздуха, падна на заледения склон, хлъзна се надолу и тупна пред нозете на един легионер, който беше се спрял на завет под една скала в полите на хълма. Отначало легионерът се изплаши. После взе хляба, скришом се измъкна и отича при Валей.

— Пълководецо — каза задъхан той. — Ние чакаме тия горски разбойници да се предадат от глад, а те са се запасили с толкова храна, че хвърлят от хляба си.

И разправи му подробно всичко и му подаде хляба.

Валей изтръпна. Изтръпнаха и легионерите. И чу се ропот и гласове, които искаха да се дигне обсадата. Защото този ден се беше извила такава страшна виелица, че дъхът на войниците замръзваше, щом излезеше от устата им. Сам Валей съзнаваше безполезността на обсадата и заповяда късно през нощта обсадниците неусетно да се

оттеглят в крепостта и оттам да се отбраняват, докато се запролети и поискат помощ.

А същата нощ бурята завилня още по-страшно. Като ранен звяр ревеше тя и огъваше заскрежените дървета, които остро скърцаха.

През тази страшна нощ римляните мислеха, че бесите ще ги нападнат, та бяха удвоили стражите на крепостта. Но нищо не се случи. Затова щом сипна зора, любопитни легионери се струпаха на крепостната стена и отправиха погледи към хълма, където оставиха бесите. Но скоро слънцето проби един тънък облак и сноп лъчи падна на върха му. Мъглата се размърда и започна да се вдига. А когато върхът на хълма се очисти, всички забелязаха, че там се ветрее бяло знаме — знак, че бесите се предават.

Това раздвижи римляните. Дойде и Валеј и остана поразен...

Отначало всички мислеха, че това е някоя хитрост и дълго нищо не предприемаха. Но когато блесна слънцето и огря хубаво заледения хълм, всички ясно видяха, че на хълма няма онова раздвижване, каквото обикновено имаше през дните на обсадата. Виждаше се само една едра фигура да се движи по билото на хълма и да се спира ту тук, ту там.

Това зачуди още повече римляните. Тогава Валеј попита своите бойци дали има между тях някои храбреци, които да излязат извън крепостта и да разузнаят не се ли крият нейде бесите, или са напуснали хълма и са заминали за планината. Изстъпиха се трима снажни бойци. Но не стана нужда от тяхната храброст, защото в този момент от всички краища на крепостта се разнесоха викове:

— Човекът от хълма иде насам! Човекът иде насам!

Всички впериха поглед нататък, накъдето сочеха ръцете на онези, които викаха.

И наистина, същата фигура, която преди малко бродеше по върха на хълма, с бавни крачки идеше към града. Любопитните не откъсваха очи и чакаха да наближи.

А когато приведеният бранник дойде до града, няколко легионери излязоха да го посрещнат и въведат в крепостта. А щом го доведоха и той вдигна глава, всички познаха в непознатия бранник вожда на бесите. Той беше изпосталял, с посиняло лице и със сини, подпухнали от студа ръце, а челюстите му бяха сковани.

Валей дълго мълча и гледа с учудване вожда. Той чакаше да чуе от него защо е дошъл. Ала вождът стоеше все тъй угрижен и мълчалив. Накрая, когато Валей му продума, той само вдигна с мъка ръка, посочи хълма и тръгна нататък. Всички разбраха, че там се е случило нещо, и го последваха. Вождът вървеше пак така бавно и не вдигаше глава. А когато стигна до хълма, силите го напуснаха и той грохна на земята. Притекоха се двама римски войници, подкрепиха го и го поведоха нагоре.

С мъка стигнаха върха, защото хълмът беше заледен. А горе! Когато стигнаха горе, всички ахнаха. Войниците на вожда — храбрите беси — лежаха в откритите окопи с изцъклени очи. През страшната нощ те бяха замръзнали по местата си безропотно, доблестно и славно в служба на родината.

— Вождът умира! Вождът умира! — чува се изведнъж гласове.

Учуденото множество трепна като събудено от сън и се спусна нататък, откъдето идеха тревожните гласове.

Вождът беше свил колене и береше душа. Едната му ръка сочеше към замръзналите войници, а от окото му се бе откъснала едра сълза и бе замръзнала на косматата му буза. Той умираше спокойно, защото беше сварил да свърши последната си работа: бе съобщил на врага за доблестната смърт на своите орли, бе им посочил цената, с която плащат свободата на своята родина. И легна той със затворени очи между своите бойци...

Валей заповяда да отнесат вожда в крепостта, където го погребваха с всички почести, с които погребваха по онова време римските пълководци. А храбрите бойци оставиха на хълма, докато се запролети, за да ги приберат и погребат.

* * *

Ведър пролетен ден. Дърветата по припечите протягаха напъпени клони и ги печеха на слънцето. Вrabците весело цвърчаха, чавките доволни грачеха, а из града се носеше припрян глъч, който беше започнал от ранни зори и не преставаше. Всички бързаха да се приготвят, защото денят беше определен за погребение на загиналите беси.

В уречения час войниците и поселниците на града напуснаха крепостта и се отправиха към хълма. С тръгването глъчката секна. Всички вървяха мълчаливи и угрижени, унесени от спомена за онази страшна нощ и още по-страшен ден след нея.

Най-напред вървеше Валеј. Мъка стискаше сърцето му, онова кораво войнишко сърце, което беше видяло толкова битки и толкова смъртници след битките. Мисли по онези, при които отиваше, го носеха — тежки, кошмарни мисли. Той познаваше военната доблест, сам я имаше, но доблестта на онези от хълма никога не бе предвиждал. Да умрат до един — без стон, без ропот!

Изведнъж си спомни негодуването на своите войници, преди да заповяда да се вдигне обсадата. Този спомен го обиди и той ядно тръсна глава. Войниците, които вървяха след него, помислиха, че им дава знак да спрат, и спряха. Валеј направи няколко крачки и като не чу след себе си тежките стъпки на бранниците, обърна се и им заповяда да продължат.

Тъй вдаден в мисли, Валеј и войниците му неусетно стигнаха върха. А там снегът се бе покъсал по припечите и около труповете на замръзналите беси бяха избили над снега малки жълти цветчета, които като пламъчета леко потрепваха от слабия пролетен вятър.

Валеј се наведе. Разрови снега и откъсна едно от тези цветя. Разгледа го. Не беше виждал такова цвете. Помириса го. Имаше слаб дъх на пролет. Пълководецът дълго мълча, с устремени в жълтия цвят очи. После едва чуто отрони:

— Цвете на доблестта.

Тъй започнали да наричат оттогава това цвете, а хълма, дето били геройски погинали храбрите беси и в подножието на който бяха погребани, нарекоха Хълм на доблестта.

Така хълмът се наричал до идването на турците. Когато старата тракийска крепост паднала под тяхна власт, те дали на този хълм арабското название Джелил тепе, което значи Минзухарен хълм, по името на онова жълто цвете, което Валеј нарече *цвете на доблестта*.

Днес този хълм се нарича Джендем тепе (Адски хълм) и по него рядко се среща това цвете. Може би затова, че са го изкоренили, а негли и затуй, че доблест у хората вече няма. Не зная.

-
- [0] Събитието е станало 26 години преди Христа. — Б. а. ↑
- [1] Съд за вода. — Б. а. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.